

"אורות הפרשה" עלון פרשת השבוע כיתה קטנה אבל גדולה!

בס"ד ♦ שבת קודש פרשת פקודי - שקלים - כט' אדר א' תשע"ד ♦ עלון 69

"החפץ באמת לשנא את הגאווה יזכה לענוה אע"פ שנראה לו בתחלה שהוא רחוק ממנה".

העלון יוצא לעילוי נשמת חיילי צה"ל שנפלו על קדוש השם הי"ד

נדיבות וחובה – הרב עזריאל אריאל

"קחו מאתכם תרומה לה', כל נדיב לבו יביאה, את תרומת ה'..." , כך ציוה משה רבנו את בני ישראל. את הציווי פתח משה בלקיחה, שהיא תשלום מס שהאדם חייב בו. סיים אותו משה בהבאה, שהיא באה מתוך יוזמה אישית של האדם.

אך בני ישראל, אחוזי התלהבות קודש לבנין המקדש, לא קיימו את הלקיחה. בזריזות רבה הביאו את כל התרומה אל משה. שלוש עשרה פעם מופיע הפועל "להביא" בתרומת המשכן. הנדיבות והזריזות מקיפים כמעט את כל חלקים העם. אבל תחושת החובה לא מצאה לה ביטוי בתרומה זו.

האיזון בא בפרשת פקודי.

הפרשה פותחת בתרומת הכסף. שם לא היה מקום לנדיבות. מכל אחד נלקחה מחצית השקל בדיוק. "העשיר לא ירבה, והדל לא ימעיט ממחצית השקל".

וכך הוא גם סופה של הפרשה. שמונה עשרה פעם חוזר על עצמו הביטוי: "כאשר ציוה ה'..." . הביצוע היה מדויק לפי הציווי הא-להי, מבלי לערב בו את היוזמה האנושית ואת הנטיה האישית. התבטלות מוחלטת היתה כאן בפני רצונו של מי שאמר והיה העולם.

הצורך הזה באיזון נכון בין נטיות הנפש בעבודת המקדש, הוא המסביר לנו את החזרה ה"מעייפת" לכאורה על כל הפרטים ופרטי הפרטים של מלאכת המשכן וכליו ובגדי הכהונה. הכל, על כל פרטיו ודקדוקיו, נעשה בדיוק כרצון ה'. הספונטניות האנושית המתלהבת נדרשה לממש את עצמה כאן דווקא ע"י קבלת עול מלכות שמים.

"ויעשו בני ישראל, כאשר ציוה ה' את משה, כן עשו".

למשפחת כיתה י/3 שלוחה ברכת שבת שלום

יו"ל ע"י כיתה י/3 ישיבת ירושלים לצעירים מחזור מ"ט תשע"ג כל הזכויות שמורות

הסיפור לשבת - "בקורת המקרא"

טקס פתיחת האוניברסיטה בהר הצופים התקיים בז' ניסן תרפ"ה. עוד קודם לכן, נחנך המכון למדעי היהדות של האוניברסיטה, אולם הן באותה שנה והן בשנה שלאחר מכן, לא נפתחה עדיין מסגרת ללימודי מקרא, ובאותו מכון התמקדו בעיקר בתחומי התלמוד וההיסטוריה. הסיבה להיעדר תחום המקרא מן האוניברסיטה בשנותיהם הללו הייתה ויכוח ציבורי סוער, שהתנהל הן בוועד הנהלת האוניברסיטה והן בעיתונות, בשאלת טיבם וצביונם הרצוי של לימודי המקרא באוניברסיטה: האם על הלימודים להתנהל בהתאם לרוח אמונת ישראל, או שיש להנהיג "חופש מדעי" מוחלט, שפירושו כמובן ביקורת המקרא. בשנה הראשונה היו רוב המרצים במכון למדעי היהדות שומרי מצוות (בהם הפרופסורים יעקב נחום אפשטיין, שמואל קליין ושמוחה אסף), אך דבר זה השתנה בשנה שלאחר מכן עם הצטרפות מרצים נוספים (ובראשם פרופ' יוסף קלוזנר ופרופ' גרשום שלום). הרא"ה קוק היה מודע היטב לכל ההתרחשות הזו שבירושלים. ובחורף תרפ"ו, פחות משנה לאחר קום האוניברסיטה, ביטא הרא"ה במכתבים לרב ד"ר יוסף הרץ מבריטניה ולרב אהרן טייטלבוים מארצות הברית ועוד אחרים מורת רוח מאופיו המתגבש של המכון למדעי היהדות של האוניברסיטה, והיה פסימי ביותר באשר לאפשרות שביקורת המקרא לא תילמד שם בעתיד: אנכי איני עוסק במלחמה שלילית, כי אם במלחמה חיובית. ולעומת המכון למדעי היהדות, שגם אם צביונו היה נשמר בלא נסיגה רבה מדרך היהדות לא היה נותן לנו את הרכוש הרוחני השלם – קדושת התורה ותום האמונה בקדושתה וטהרתה קל וחומר שאין שום תקוה על השמירה שלו ממדחפות גדולות אל תוך הקלחת של כל המחלקה הזרה הארסית השולטת בעולם החילוני. ואכן, אט אט החל הוויכוח בהנהגת האוניברסיטה לנטות לכיוונם של אלה שתמכו בעיסוק ב"ביקורת המקרא", ושנתיים אחרי הקמת האוניברסיטה, בל' ניסן תרפ"ז, החלו בה לראשונה לימודי מקרא. שבועות ספורים לאחר מכן כבר השמיע הרא"ה בפומבי את תרעומתו על אופיים של הלימודים הללו. היה זה במסיבת עיתונאים שנערכה בבית הרא"ה לרגל חזרתו מ'מסע מושבות' שנערך באייר תרפ"ז. בסיום הדיווח על רשמי המסע נשאל הרא"ה מספר שאלות על ידי העיתונאים, ואחת מהן נגעה בסוגיית ביקורת המקרא שהחלה לקבל מקום באוניברסיטה. לפי התיעוד העיתונאי, שנדפס למחרת, הרא"ה התבטא כך: רק אחרי שבאו אליו בעת פתיחת האוניברסיטה הרב פרופ' ישראל לוי הרב הראשי של צרפת והרב ד"ר יוסף הרץ הרב הראשי של אנגליה, והבטיחו לו שהמכללה לא תהיה בלתי דתית, נאות לנאום בטקס הפתיחה. וכשדיבר אז רצה להגיד הכל, ולא שעה לפתקאות וההערות של ד"ר וייצמן ולזמזום מסביב עד שגמר להגיד את כל מה שיהיה לו לאמר. והנה הוא רואה שבמחלקת מדעי היהדות מנתחים את התנ"ך ומבקרים אותו וכו', בניגוד להבטחת הרבנים שהם כבר ה'אינטליגנטים', רבני צרפת ואנגליה".

משנת - הרא"ה זצ"ל

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רְאוּ קָרָא ד' בְּשֵׁם בְּצִלְאֵל... [כא, א].
ואמרו חז"ל: "מכאן שאין מעמידין פרנס על הצבור אלא אם כן נמלכין בצבור" [ברכות, נה].
"בצלאל נחשב לפרנס, שהוא מנהיג, אע"פ שלא הייתה עבודתו (אלא) רק במעשה המשכן וכליו. אמנם יען כי תמונת המשכן וכל כליו, וכן הציורים הפרטיים שהיו נעשים מעשה מלאכת מחשבת, מיד ד' הייתה זאת שהציורים הללו יעשו רושם על נפשותיהן של ישראל, לתורה ולתעודה וליראת ד', והציורים יש בהם הרבה מכישרון רוח המצייר האמיתי, וכפי התרוממות נפשו למידות קדושות ונעלות ולשכל טהור וטוב ברוח ד', כן יפעלו יותר ציוריו להשכיל ולהיטיב, על כן אף שאסור לנו להרבות בציורים של מעשה חרשים כדי להקים על ידם מערכות של מוסר, כי מעיין המוסר והאורה לנו היא תורת ד' הטהורה הכוללת כל אורח חיים למעלה למשכיל, אבל באלה הציורים שמאת ד' נצטוונו לעשותם, מובן הדבר שהיו בהם הערה רבה לכונן את הנפשות אל הוד המושגים הכלולים בהם. א"כ תלויה היא טהרת רוח כל העם כולו, שהי' ע"פ עצת ד' מתחנך בסיוע של בנין המשכן וציורי כליו, תלויה בשאר רוחו וקדושתו של החושב הגדול במלאכת מחשבת הקדושה הזאת הוא בצלאל. על כן היה באמת פרנס ורועה לישראל".
[מרן הרא"ה, 'עין איה' ברכות ח"א עמ' 123].

העלון יוצא לעילוי נשמת בחורי הישיבה שנרצחו ערב ר"ח אדר ב' תשס"ח הי"ד

יו"ל ע"י כיתה י/3 ישיבת ירושלים לצעירים מחזור מ"ט תשע"ג כל הזכויות שמורות